

DE ROOVERS/DE ONDERNEMING VUILE HANDEN

'Vuile handen' glashelder geduid

Theater

Arend Evenhuis

HAARLEM -- Twee uren zijn weliswaar zestig minuten, maar die kunnen zich als een etmaal naar hun slot slepen. Of juist dartelend tot amper vier kwartier slinken. Gerardjan Rijnders' muziektheaterstuk 'Dark lady' is zo'n voorbeeld van twee uren die zich tot een slaapverwekkend etmaal opblazen. Het Vlaamse gezelschap De Roovers daarentegen, bewijst met hun inscenering van 'Vuile handen' hoe kwiek diezelfde twee uren omvliegen.

Wel moesten De Roovers aanvankelijke wrovel zien te overwinnen, want nú nog eens een foucelstuk van Jean-Paul Sartre over 'zijn en onzin van engagement, compromissen en onvermijdelijke leugens' brengen? De Roovers ba-

sceerden hun voorstelling op Sartre's 'Vuile handen' (1948) en 'Mauser' (1970) van Helner Müller. Ogenschijnlijk is 'Vuile handen' een loflied op het intellect, op het schrandere denkende individu boven de permanent zichzelf manipulerende massa. De intellectueel Hugo sluit zich bij een revolutionaire kern aan en krijgt de opdracht de leider van een concurrerende beweging, Hoederer, uit de weg te ruimen. „Het gras moet uitgerukt blijven worden, opdat het groen blijft“, luidt het strijdvlaardige credo. Niet moedig, maar ook niet laf, vindt Hugo steeds argumenten om de moord uit te stellen zodat af te gelasten. Doodt hij Hoederer ten slotte alsnog, dan moet het een crime passionnel in plaats van politieke moord heten, aangezien de revolutionairen inmiddels 'van lijn, van politiek zijn veranderd', en Hoederer in de eigen gelederen hadden opgenomen.

In de geest van Sartre en Müller speelt dramaturg Jef Aerts een subtiel, steeds kantelend spel met verantwoordelijkheid, afgrekening, principes, malen, rechtvaardigheid. Dat lijkt doodwaar, maar het wordt niet afdoende lichtvoetigheid gespeeld: 'Ja pense, donc je suis, je pense', 'Empirische klootzak!' en: 'Ik geloof in een bevel, maar heb ook nog recht op zoiets als zelfrespect'.

Die lichtvoetigheid geldt ook de hele Roovers-troupe, zo aantoonbaar verwant met de Nederlandse gezelschappen Discordia

en 't Barre Land. De Hugo van Günther Lesage is quasi-achteloos tussen de revolutionairen verzeild geraakt. Op een of andere manier wil hij deel van de groep uitmaken, hoewel hij er veel te verstandig voor is en gewantrouwd wordt omdat hij er zijn journalistenbestaan voor opgaf. Lesage maakt dat oprecht, niet-getourmenteerd en vooral helder aannemelijk. Luc Nuyens hult zijn Hoederer in een vervaarlijk, ijfelstijf stilzwijgen. Als bij een doorgewinterde dictator is elk woord, hoe zacht en terloops ook uitgesproken, levensbedreigend. Eerder nog dan Hugo zelf, krijg je de neiging om die minzame Pol Pot van Nuyens, ongeacht motief, direct naar de kelder te helpen.

Het toneelbeeld (Stef Stessel) wint het glorieus van die nogverblindende hangarbelichting uit 'Dark lady'. Op het voortoneel fonkelt een dijkje gebroken glasplaat, dat onheilspellend knars-tandt zodra het wordt betreden. Vijf naast elkaar hangende glasplaten zijn wisselend transparante gevangenisdeuren, dan weer spiegelen of met druipende akte verf melkwitgekalkt. Om de grilligheid van heersende meningen te duiden, past Stessel een poëtisch grapje toe: eerst staat er in kapitalen 'NU' op een glasplaat gekalkt, een handomdraai later het woord 'TOEN'. Glashelder, zoals de voorstelling zelf.

T/m 5 maart tournee door Vlaanderen en Nederland. Reserv. 020 - 427 34 47.